

De tuin van frater Willibrordus: 'armoedige rijkdom'

Ton Thissen

Aan de weg die naar zijn tuin leidt staat een bordje: Vlindertuin. Bij de ingang staat een bordje: Wilde Plantentuin. En daar staat hijzelf ook: frater Willibrordus Hilhorst (73): klompen met een riempje, korte broek, T-shirtje, pet met klep. Een vriendelijke man. 'Ik heb moeite met het schrijven van zo'n verhaal. Doe jij dat maar. Ik praat wel'.

Superberm

270 Wat is het nou? 'Het is begonnen als wilde plantentuin. Mijn overleden confrater Jeroen (leraar tuinbouwkunde, naar wie de tuin nog steeds genoemd wordt) ergerde zich zo aan het in de jaren 80 doodspuiten van de wilde bermen, dat hij op een ha. verruigd akkerland, grenzend aan het fraterhuis, ging redden wat er nog te redden viel'. Na 25 jaar heeft zich hier aan de Groenlose Slinge een 'superberm' gevormd, omgeven door een grillige windsingel van hoog-opgaande struiken en bomen. Daarbinnen nog een enkele solitaire boom of struik, maar voor de rest een zee van wilde planten. Een kalme zee overigens binnen een dergelijke beschutting en dankzij ook de continue aanwezigheid van grassen (Witbol en Bochtige Smele vooral), die veel aan het blote oog onttrekken, maar ook veel suggereren; in ieder geval veel rust geven. Willibrordus houdt er niet van met veel namen te gooien, maar onder het kuieren over de met wilgentenen afgezette graspaden vallen ze toch. Gelukkig meestal in het Nederlands en gelukkig niet alle 300, want zoveel verschillende soorten staan er wel. (Zie kader voor een beperkte opsomming). Als hij over een plant een verhaal vertelt, vergeet je die voorlopig niet meer. Kattedoorn noemt hij 'boerenjongensverdriet', omdat de boerenzoons die in vroeger tijden van hun vader uit het weiland moesten steken vanwege hun scherpe, harde doorns. En aan het St.-Janskruid demonstreert hij de onthoofding van de heilige Johannes de Doper. Als je de plant onthoofdt loopt er 'bloed' uit, de St.-Jansolie. Op grond van dit soort verhalen wordt hij ook wel de Veldprediker genoemd.

Oranjetip

Maar hoe zit het nou met die Vlindertuin? In 1989 (Het Vlinderjaar) was er sprake van een vlinderherstel-

Frater Willibrordus

project in de Achterhoek. Het 'vlindermeisje' Sylvia Reinderink kwam vlinders tellen en zo kwam ook Willibrordus aan het tellen en vooral aan het waarnemen. Want er valt heel wat waar te nemen aan vlinders: het zoeken van een partner, het baltsen, het eitjes leggen op de waardplant. 'Onze tuin bleek een ideale tuin voor vlinders: een grote soortenrijkdom aan planten op grote groeiplekken, de bosranden voor de noodzakelijke beschutting, de nabije beek, het tolereren van distel- en brandnetelranden en het laten meegroeien van vele grassoorten. Vlinders zijn trouwens een uitstekende indicator voor de kwaliteit van het milieu'. Over de woekerende Witbol (een grassoort) is Willibrordus evenwel niet zo te spreken. De term 'onkruid' gaat hem te ver. Hij praat liever van ongewenst kruid en dat is Witbol. Je mag van hem

Wilde Planten

Kattedoorn, Knoopkruid, Slangenkruid, St.-Janskruid, Blauwe knoop, Veldlathyrus, Wilde tijm, Dolle kervel, Vrouwemantel, Honingklaver, Ereprijs, Lupine, Boerenwormkruid, Guldenroede, Wilgeroosje, Marjolein, Muskuskaasjeskruid, Jacobskruid, Zwarte toorts, Heermoes, Bruidssluijer, Galega, Theeboompje, Liguster, Vuilboom, Kardinaalsmuts, Vogelmelk, Adderwortel, Akkerhoornbloem, Rolklaver, Wolfsmelk, Bereklauw, Teunisbloem, Blauwe cichorei, Campanula, Pastinaak, Vlas, Hemelsleutel, Wolfspoot, Zwolse anjer, Anijs, Paardebloem, Zuring, Koekoeksbloem, Groot hoefblad, Mosgalg, etc. (tot 300).

geen planten plukken uit de tuin, behalve Witbol. En ook Paardenstaart. Het zijn woekeraars en moeten in toom gehouden worden. Bij de laatste telling bleek de tuin 22 soorten vlinders te herbergen (zie kader). Wat enige zorg baart is, dat het Hooibeestje, vroeger algemeen voorkomend, sinds 1993 niet meer in de tuin is waargenomen. De Oranjetip blijkt zijn favoriet. In een vlinderkastje zit zijn 'popgroep' op de stengels van de Judaspenning. Ze lijken op een flinke kromme doorn. Na ca. 43 weken komt het tijpje tevoorschijn.

Klein vee

Verspreid over de ha. tuin hangen 22 vogelhuisjes. Hun bewoners en talloze insecten, waaronder zijn eigen bijen zorgen voor wat we besluiten te betiteln als geluidsrust. 'Als je de vogels hoort zingen en de insecten zoemen, dan is het pas stil'. Maar ook ander 'klein vee' weet de tuin te vinden: hazen en konijnen, egels, wezels, zelfs reeën. 'Die zie je, als je 's morgens of 's avonds door de tuin loopt. Maar wat zie je aan nog kleiner vee allemaal niet! Daarvan kun je pas een voorstelling maken als je een plek met woekeraars ruimt'.

Armoe troef

Als we napraten blijkt niet zozeer de grondsoort een rol te spelen - in ons geval: beekklei, leem, zand en bosgrond - dan wel de verschraving van de grond. Hoe armoediger de grond, des te rijker de wilde plantengroei. 'Armoedige rijkdom, zeg maar. Wat we maaien, gaat er na verloop van tijd ook weer af. Een

Vlinders

Argusvlinder, Atalanta, Boomblauwtje, Bruine vuurvlinder, Bruin zandogje, Citroenvlinder, Dagnauw-oog, Eikepage, Gehakelde aurelia, Groot dikkopje, Groot koolwitje, Hooibeestje (?), Icarusblauwtje, Kleine vos, Kleine vuurvlinder, Klein koolwitje, Klein geaderd witje, Koevinkje, Landkaartje, Oranjetip, Zwartspriddikopje, Distelvlinder.

kale boel in april, maar dan breekt plotseling het geweld los. Aanvankelijk geel en paars, later vooral blauw'. Het voornaamste onderhoud bestaat in het bestrijden van de woekeraars - 'als je niets doet houd je tenslotte maar één soort over' - en het inzaaien of beplanten van de opengevallen plekken. Maar vaak komt ook een nieuwe soort zomaar aanwaaien. Gelukkig ben ik met de hulp van een aantal IVN-leden. De tuin is groot maar op zich toch niet zo moeilijk: weinig geaccidenteerd, geen poelen, de meeste bomen binnen de windsingel zijn gekapt. Ik zou het hier met enige hulp op vooral de open dagen dus nog jaren kunnen volhouden'. En dat is te hopen, want dat kan hij als oud-schoolmeester wel: praten over zijn wilde planten en zijn vlinders. Nog vele jaren en vele rondleidingen, Willibrordus!

Adres: De tuin van frater Willibrordus ligt achter het fraterhuis van de Leostichting in Borculo, Alexandrinaalaaan 13, 7271 NN. Voor een bezoek bellen met fr. Willibrordus tussen 17.00 en 18.00 uur. Tel.: 0545-271855.

Rechts vooraan muskkaasjeskruid, hierachter jacobskruid